

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

ŠTEVILKA 6 LETO XV JUNIJ 1987

Kam plovemo?

Na okrogli mizi, ki je bila v sejni dvorani 18. 5. 1987, je bilo obravnavano poslovanje delovne organizacije.

V razpravo se je najprej vključil **Franc Kovačič**, pomočnik glavnega direktorja za metražno proizvodnjo, in dejal, da je najbrž vsem poznano stanje trimesečnega poslovanja letošnjega leta, tako proizvodnje, prodaje kot tudi dohodka.

S kvaliteto proizvodnje v prvem kvartalu ne moremo biti zadovoljni, številka je slabša kot lansko leto, od kvalitete proizvodnje pa je odvisno kako in koliko izdobjamo glede na naročene količine. Odstotek izdobjave glede na zaključene količine se giblje nekje od 85 do 88, tukaj pa štejemo vse izpade in stornacije. Doseči pa bi morali vsaj 90% izdobjavo, če ne še večjo, kar pomeni, da notranje rezerve še obstajajo.

V prvem kvartalu smo imeli tudi določena odstopanja od variabilnih stroškov, ti so bili preseženi za 21 milijard. Variabilne stroške bomo znižali z racionalnejšo porabo surovin in pomožnega materiala (barve, kemikalije) ter pregledovanje planskih kalkulacij, s tem pa bi ugotovili, ali so količinske porabe materiala v planu pravilno zastavljene in ne odstopajo od dejanske porabe.

V prvem kvartalu smo imeli tudi večjo neplačano realizacijo (37 milijard) v primerjavi z 31. 12. 1986 (20 milijard), kar tudi poslabšuje rezultat.

S slabim rezultatom so pogojevale tudi visoke obresti, katere bomo zmanjšali le z gospodarnejšim ravnanjem zalog in porabo obratnih sredstev.

Velik problem metražne proizvodnje so zaloge v nedovršeni proizvodnji ter zalogah surovin, ki niso kurantne in zato neuporabne pri nadaljnjih kolekcijah.

Konec aprila je bilo v skladišču preje in pripravi blizu 80 t enojne preje, 30 t dvojne preje ter 24 t ostankov preje, dessinatura pa je imela 35 t vzorcev preje. Nadalje smo imeli okoli 24 t surovih vlaken oz. česanecv v skladišču surovin, v skladišču barv in kemikalij pa 15 t barv in 35 t kemikalij, te pa bomo v prihodnje v večini porabili.

Nadalje je Kovačič poudaril, da si moramo prizadevati za hitrejšo obračanje vloženi sredstev. Prepočasno obračanje zalog bo imelo v naslednjih mesecih še večjo težo zaradi povišanja obrestnih mer. Spodbudno pa je to, je dejal inž. Kovačič, da je za mesece maj, junij, julij in avgust proizvodnja že prodana.

Z izboljšanjem na vseh področjih, tako v proizvodnji kot

strokovnih službah ter zmanjšanjem vseh vrst stroškov in dosledno izpeljavo zadanih nalog, bo tudi rezultat boljši.

Glede na to, da imamo razvejano proizvodnjo oz. različne programe, bi s kvaliteto lahko prebrodili težave, v katerih se nahajamo.

Glavni direktor je dejal, da smo iz razprave lahko ugotovili glavne vzroke za negativni finančni rezultat (tozdi Tkanina, Predilnica Metlika, Konfekcija Prnjavor), poleg novega obračunskega sistema so to še povečana neplačana realizacija, visoke obresti ter drugi notranji razlogi kot na primer nekvalitetno oz. premalo kvalitetno delo ter prepočasen proizvodni proces v vseh fazah ter, ne nazadnje, tudi premajhna odgovornost vseh zaposlenih.

V razpravo se je nato vključil **Anton Štrucelj**, pomočnik glavnega direktorja za področje konfekcije, in podal poročilo o poslovanju konfekcij (Novo mesto, Vinica, Prnjavor, kooperacija). Dejal je, da je bilo v konfekcijah (razen Trebinja) v 1. kvartalu 1987 narejenih 339.000 kosov oblačil oz. 1000 več kot lani v enakem obdobju, kooperacija pa je od lanskih 150.000 kosov naredila le 95.000. Večjih težav v proizvodnji konfekcije v 1. kvartalu ni bilo.

V obdobju I — III 1987 je bilo na domačem trgu in v izvozu prodanih 366.000 kosov (tudi nekaj zalog), kar je za okoli 50.000 kosov pod planom, glede na lansko enako obdobje pa je prodanih več kosov oblačil (za blizu 15.000).

Izpad prodaje v 1. kvartalu bo konfekcija sanirala na ta način, da bo z dodatno proizvodnjo in prodajo dosegla 70.000 kosov, tako da do 30. 6. 87 naj ne bi bilo bistvenih odstopanj od planiranih količin. »V primeru, da se bo težka gospodarska situacija še stopnjevala, pa tudi v konfekciji ne moremo biti optimisti,« je dejal Štrucelj. Omenil je, da v proizvodnji pri redni kolekciji zamujajo za 14 dni in več, kar je pglavilni razlog za vračanje robe. Kupci se tudi ne držijo rokov plačil, predvsem pa ne Makedonija, Kosovo, južna Srbija.

Nadalje se je dotaknil kvalitete proizvodnje, in dejal, da konfekcijo Novo mesto in Vinico ne smemo smatrati za problematični, drugo vprašanje pa sta kooperacija in konfekcija Prnjavor. Tu je problematična že sama priprava proizvodnje, napake pa odkrivamo šele v dodelavi.

Posebno mesto danes zavzema nabava konfekcije. Nabave osnovnega in pomožnega materiala naj bi bile usklajene; v naši delovni organizaciji in celo v državi pa tega ni, v tujini na primer pride roba v firmo do dneva oz. celo do ure natančno.

Zaloge konfekcijskih izdelkov so se v 1. kvartalu zmanjšale, toda v aprilu in maju so se zaradi slabe prodaje ponovno povečale, tako da bo nivo trimesečja težko obdržati. Težave pa so tudi zaradi zalog v nedovršeni proizvodnji in gotovih izdelkov, kar seveda povečuje stroške in zmanjšuje dohodek.

Predsednica sindikata tozda Konfekcija I je dejala, da z delom v proizvodnji zaostajajo za 3 tedne, vemo pa, da si tega ne bi smeli privoščiti zaradi kasnejšega

vračanja robe; poudarila je tudi, da kadar konfekcija dela oblačila za izvoz, ni nikakršnih problemov, ko pa delajo za domači trg, nastopijo težave (od priprave dela naprej). V kooperaciji pa so sploh težave (precej dodelave pride v Konfekcijo I).

Štrucelj je nato dejal, da bo do 25. 5. 87 tudi za tozda Konfekcija Prnjavor narejen program sanacije oz. ukrepi za izboljšanje stanja.

Nadalje je bila dana pripomba strani konfekcije, da prihaja do kasnitve materialov v proizvodnjo. **Stanislav Avsec**, vodja nabave konfekcije, je dejal, da smo sedaj začeli z izdelavo zimske kolekcije, ki je zastopana z volnenimi tkaninami jugoslovanskih proizvajalcev. Pri proizvajalcih volnenih tkanin je največji izpad pri Slobodi Kula, ki ni sprejela nobega naročila. Težave so predvsem s kvaliteto, ki je bila vedno vprašljiva, prav tako nam nekateri proizvajalci niso jamčili cene. Vseh stornacij s strani naših dobaviteljev je za okoli 20.000 m tkanin.

Nekateri delavci so na sestanku imeli pripombo, češ da na zborih delavcev ni vodilnih, ki bi zadeve oz. vprašanja že na kraju samem razložili, tako da danes vprašani sploh ne bi bilo, če bi bili odgovori podani že na zborih. Delavci menijo, da ni dovolj, da so na zborih navzoči le vodje izmen ali obratov, ampak tudi direktor tozda, pomočniki glavnega direktorja ali celo sam glavni direktor.

Pojasnjeno je bilo, da en sam človek ne more biti prisoten na sestankih v 6 oddelkih oz. obratih.

Pripombe so tudi bile, da so se v nekaterih obratih pojavili zastoji, veliko tudi zaradi tega, ker je

ukinjena stimulacija (predvsem v tkalnici in pripravi).

Pojasnjeno je bilo, da problem nastaja zaradi mikanke, ki je ni malo (omenjeni material gre težko čez pripravo), pa tudi vzorcev ni malo.

Navzoči so se dotaknili tudi problema strokovnosti, češ, da je v tem glavni problem za tako stanje (premalo strokovni vodje obratov, vodje izmen).

Pripomba je bila tudi ta, da vse preveč problemov vidimo v družbi nasploh, sami s seboj pa se premalo ukvarjamo, so še rezerve in to v bolj kvalitetnem in racionalnem delu. Sodelavce premalo opominjamo, kajti osebna kritika bolj pomaga kot pa odbijanje tistih nekaj %. O napakah sodelavcev radi govorimo na raznih sestankih, ko pa pridemo na delovno mesto, se obnašamo, kot da se ni nič zgodilo, na disciplinskih komisijah pa ljudi celo zagovarjamo, čeprav vemo, da so ravnali napak.

Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje regresa in minulega dela, češ da so imele nekatere DO v Novem mestu večjo izgubo, pa so regres izplačale. Odgovor je bil, da bosta regres in minulo delo izplačana, ko bo le možno, vemo pa, da nam to trenutno interventni zakon ne dovoljuje.

Ne nazadnje pa je Dušan Jarc, predsednik komisije za izdelavo analitičnega vrednotenja del in nalog, navzoče informiral, da je mikro in makro organizacijska struktura v zvezi s sistemizacijo del in nalog v DO pripravljena, do potankosti pa še ni izdelana metodologija, potrebno pa je tudi

dokončati opise del in nalog. Omenjeno zadevo naj bi junija sprejemali na referendumu.

Na koncu pa je bilo še vprašanje, zakaj naši delavci nimajo pri nakupu Novoteksovih izdelkov ugodnosti pred zunanji straniki. Pojasnjeno je bilo, da ima

vsak možnost dobiti potrošniško posojilo brez obresti, kar je precej ugodno glede na današnjo stopnjo inflacije, drugačen način pa pri nas ni možen.

Zaključek sestanka pa je bil, naj vsake 3 mesece (ob periodičnih

obračunih) posamezne temeljne organizacije skličejo sestanek (okroglo mizo), kjer bodo o problematiki svojega tozda podrobneje razpravljali. Sestankov pa naj se udeležijo tudi vodilni delavci.

DARJA ZUPANČIČ

Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu

S sprejetjem ustave 1974. leta in zakona o združenem delu (ZZD) 1976. leta se je končala pomembna faza izgradnje pravnega sistema SFRJ, oziroma je nastopila nova faza v razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v sistemu združenega dela, katere poglobilni namen je bil zlasti utrditi in razviti samoupravljanje, družbeno lastnino produkcijskih sredstev ter vlogo in položaj delavca v združenem delu in v celotnih odnosih družbene reprodukcije.

Ocena stanja v združenem delu, ki je bila v zadnjih letih podana zlasti z dolgoročnim programom ekonomske stabilizacije, kritično analizo delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja ter dokumentih XIII. kongresa ZKJ, pa je pokazala, da ZZD ni povsem pričakovano zaživel v praksi in je zaradi tega potrebno spremeniti oz. dopolniti

ali odpraviti nekatere njegove določbe.

Predlagane spremembe in dopolnitve pa ne gredo v smeri spreminjanja družbenega in materialnega položaja delavcev in OZD, temveč ustvarjanja normativnih (zakonske, samoupravne) pogojev za nadaljnji razvoj samoupravljanja, krepitve samoupravnega položaja delavcev v združenem delu ter krepitve samostojnosti in zboljševanja položaja OZD kot samostojnih samoupravnih in blagovnih subjektov. V skladu s tem so predlagane spremembe in dopolnitve ZZD usmerjene k doseganju naslednjih ciljev:

1. Na področju družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu:

— da bodo delavci ekonomsko spodbujeni k optimalno kvalitetnejšemu delu ter s tem k stalnemu povečevanju dohodka ter k družbeno in ekonomsko smotrnejši uporabi družbenih sredstev;

— da se zagotovijo čim boljши zakonski pogoji za širše uresničevanje pravice dela z družbenimi sredstvi kot neodtujljive pravice delavcev;

— da se izpostavi in širše razvija svobodna menjava dela;

— da se vzpostavi močnejša odvisnost med bruto OD na delavca in akumulacijo glede na angažirana sredstva;

— da ima del OD iz naslova živega dela prednost pred vsemi drugimi izplačili iz dohodka;

— da bi bili delavci materialno bolj zainteresirani za povečanje dohodka in zboljšanje produktivnosti dela ne le v TOZD, temveč tudi v delovni organizaciji (DO).

2. Na področju medsebojnih delovnih razmerij:

— da se ustvarijo širši pogoji za popolnejše in hitrejše reševanje problema nezaposlenosti;

— da se določi podlaga za skrajšanje delovnega časa ob hkratnem povečanju dohodka zlasti na podlagi povečanja produktivnosti, boljše izrabe delovnega časa, smotrnejše uporabe družbenih sredstev, izboljšanja organizacije dela;

— da se zaostri odgovornost za izpolnjevanje delovnih obveznosti;

— da se delovno mesto jamči samo tistim delavcem, ki redno in dobro izpolnjujejo delovne obveznosti.

3. Pri upravljanju družbenih sredstev:

— da se utrdi položaj delavcev v združenem delu pri upravljanju družbenih sredstev;

— da se popolneje zavaruje družbena lastnina;

— da se dalje razvijajo samoupravni odnosi v družbeni reprodukciji;

— da se onemogoči kakršnokoli pravno-lastninsko prilaščanje in upravljanje družbenih sredstev;

— da se zaostri odgovornost vseh, ki upravljajo sredstva v družbeni lastnini;

— da se ustvarijo pogoji za učinkovitejšo in smotrnejšo uporabo družbenih sredstev.

4. Na področju drobnega gospodarstva (obrtništva) in zadružništva:

— da se končno premaga dogmatski in ideološki predsodek o vlogi drobnega gospodarstva in zadružništva.

5. Na področju samoupravnega organiziranja združenega dela:

— da se ustvarijo pogoji za sodobno in fleksibilno organiziranje združenega dela, ki bo omogočalo njegovo vključevanje v mednarodno delitev dela;

— da se konkretna samoupravna organiziranost združenega dela izvaja na realnih ekonomskih osnovah, brez vmešavanja organov družbenopolitičnih skupnosti;

— da se natančneje določijo medsebojna razmerja TOZD znotraj delovne organizacije.

6. Na področju uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu:

— da se izboljšajo vse oblike samoupravnega odločanja delavcev;

— da se zmanjša število vprašanj, o katerih odločajo delavci z referendumom;

Nova višina osebnih prejemkov iz drugih poslovnih stroškov

1. Dnevnice

- cela, od 12 do 24 ur ..... 7.332 din
- polovična, od 8 do 12 ur 3.576
- znižana za trgovskega zastopnika na sejmu v kraju bivanja 2.626

2. Stroški prenočevanja

- brez računa ..... 2.236 din

3. Stroški za ločeno življenje

- stroški za stanovanje največ ..... 50.310 din
- stroški za prehrano največ 65.988

4. Kilometrini

- za 1 prevoženi kilometer ..... 90 din

5. Terenski dodatek

- dnevno ..... 2.933 din

6. Stroški prihoda in odhoda z dela

- delavcem, ki nimajo organiziranih javnih prevozov na delo in z dela se priznajo stroški v višini 42 din za prevoženi kilometer.

Spremembe veljajo od 15. 6. 1987 dalje.

- da se bolj uveljavi odločanje po delegatih;
  - da se okrepi vloga delavskega sveta;
  - da se natančno določi delovno področje zbora in vprašanje njegove sklepčnosti;
  - da se zoži krog vprašanj, o katerih odloča delavski svet DO ob soglasju TOZD;
  - da se natančneje določi temeljne pravice in dolžnosti delavcev, delegatov in delegacij;
  - da se zagotovi močnejši vpliv delavcev pri izbiri poslovodnega organa;
  - da se natančneje določi delovno področje poslovodnega organa DO;
  - da se poveča odgovornost poslovodnega organa za opravljanje poslovodne funkcije;
  - da v primeru spora med poslovodnimi organi TOZD v sestavi DO sprejme končno odločitev poslovodni organ DO;
  - da se zaostri odgovornost delavcev za opravljanje samoupravljalnih funkcij in poslovodnih organov za strokovno utemeljenost njihovih predlogov sklepov;
  - da se poveča učinkovitost in uporabnost samoupravnih splošnih aktov.
- Posebno pozornost pa je potrebno posvetiti predlaganim spremembam in dopolnitvam določil ZZD, ki se nanašajo na reševanje sporov, ki jih ni bilo mogoče rešiti po redni poti (členi od 636 do 640 ZZD). Njihova analiza kaže na

- vrsto pomanjkljivosti, nedorečenosti in nejasnosti, zlasti pa:
- ni opredeljeno, kaj je redna in kaj izredna pot reševanja sporov;
  - ni jasno, kdaj, kako oz. na kakšen način delavci izražajo zahtevo (zbor, sestanek...);
  - ni razvidno, kdo začne spor in pred katerimi organi;
  - ni natančno določeno, kdaj je spor po značaju takšen, da bi utegnil pripeljati do motenj pri delu in v samoupravnih odnosih ali da bi utegnili nastati znatnejša škoda;
  - zakon sploh ne predvideva primera, ko zaradi nastalega spora nastane prekinitve dela;
  - zakon ne določa, da so delavci dolžni v svojih samoupravnih aktih podrobneje opredeliti način in postopek reševanja sporov, ki jih ni bilo mogoče rešiti po redni poti;
  - zakon daje premajhno vlogo in odgovornost sindikatu.

Prav predlagane spremembe in dopolnitve ZZD pa naj bi odpravile vse prikazane probleme. Da pa pri tem ne bi zašli v pretirani normativizem, bo nujno potrebno določbe zakona podrobneje razdelati v samoupravnih splošnih aktih, kjer bi bilo potrebno še posebej oblikovati in opredeliti naloge in usmeritve organizacij in organov ZSS v konfliktnih situacijah.

Pripravil:
SAMO PLANTAN

lahko seli iz ene OZD v drugo, po drugi strani pa organizacija združenega dela na osnovi predlaganih sprememb ne bi imela možnosti proste izbire delavcev.

6. V korist izboljšanja kadrovske strukture OZD, ki nimajo dobrih rezultatov in ki zaradi tega zelo težko dobijo nove strokovne kadre (pripravnike,

štipendiste) oziroma jih zapušča veliko strokovnjakov, bi moralo biti zakonsko določeno, da morajo štipendisti obvezno ostati določeno dobo v OZD, štipenditorju (npr. od 4 do 8 let). V praksi se namreč dogaja, da OZD, ki imajo dobre poslovne rezultate, nenehno prevzemajo štipendiste oz. pripravnike OZD, ki slabše poslušajo in jim zato ne morejo nuditi enakih pogojev.

Demokracija kot kulisa

Dlje ko bredemo, globlja je voda. Saj tudi ne more biti drugače, ko govorimo eno, delamo pa drugo. Vsi smo prisegli, da bomo spremenili vse, kar ni dobro, počnemo pa vse, da ne bi nič spremenili.

Te dni je slišati z vseh koncev, da predlog sprememb zakona o združenem delu, ki smo ga tako dolgo pripravljali, v resnici ni nič spremenil, da vsebuje le nekaj lepotnih popravkov in da je v resnici prinesel še več normativizma, kot ga je bilo v dosedanem zakonu. Doslej so na neštetihih sestankih ugotovili, da zakon o združenem delu ni samo napisan za daljne bodoče čase komunizma, temveč so ga napisali tudi v tako zapletenem jeziku in slogu, da ga ni bilo moč uporabiti za nič drugega, kot da smo ga tujcem kazali kot »projekt dobrih nameinov«. Tako so tudi v pristojnih odborih zvezne skupščine v razpravah o predlogu sprememb ugotovili, da je nova različica še bolj nejasna in zapletena kot stara in da je v resnici edina prava pot: napisati nov zakon o združenem delu.

Po predlogu sprememb zakona o združenem delu je postalo še bolj očitno, kako so naši centri birokratske moči še vedno prepričani, da je demokracija v resnici gledališka kulisa. Igralci pred kuliso igrajo demokracijo, če pa si jih natančneje ogledaš, se izkaže, da niso igralci, temveč lutke, katerih gibe z ritmi in vrvmi usmerjajo tehniki za odrom.

Prav to je poglobilni vzrok, da tudi javne razprave pri nas nimajo več nikakršnega pomena in ugleda v javnosti. Vsi vemo, kako se tej stvari streže; preden gre predlog v javno razpravo, ga postavijo v nekakšen okvir in nato pravijo: razpravljati je mogoče le od tu do tam, vse kar preseže predvideni okvir pa utegne dobiti vsakršno etiketo, tudi sovražno. Ko je javna razprava mimo in če je kljub vsemu presežla »predvidene okvire«, se pravi, da je ljudstvo povedalo, kaj misli, lepo zberemo vse te papirje, prečistimo jih, omlimo in usmerimo tako, da je rezul-

tat javne razprave tisto, kar so si tovariši zamislili že na začetku.

Končna posledica: javnih razprav se udeležujejo le še tisti, ki jim za to plačujejo dnevnice in potne stroške, še posebej, če razprava poteka v Portorožu ali kakem podobnem kraju.

Se mar ni zgodilo tako tudi s splošno ljudsko razpravo ob 13. seji CK ZKJ? Jugoslovani so povedali marsikaj, potem pa so prišli tovariši, katerih naloga je bila »povzeti« razprave, in naposled je bilo iz sklepnega dokumenta videti, kot da ljudstvo hvali vse svoje funkcionarje, razen zveznih. Tako so splošno ljudsko razpravo v najostrejši obliki ocenili tudi na 13. kongresu ZKJ. In? Se je kaj premaknilo?

Poglejmo si primer iz naše delovne organizacije. Kot ste bili verjetno obveščeni že prek drugih sredstev javnega obveščanja, je v tozdu Predilnica Metlika ob izplačilu OD prišlo do izrazov nezadovoljstva. Po prejemu OD 16. 2. 1987 so delavci ugotavljali, da je OD za januar nižji od OD za december, čeprav je bila vrednost točke višja, kot je bila decembra 1986. Pojasnilo so zahtevali od vodje proizvodnje. Ker informacije niso dobili, so zahtevali sestanek z direktorjem tozda, ki jim je podal informacijo. Kot je bilo kasneje ugotovljeno, delavci niso delali približno eno uro in pol, kar so nadoknadili 28. 2. 1987. Ko se je sestalo vodstvo DPO, je ocenilo, da je do izrazov nezadovoljstva delavcev pripeljalo slabo informiranje in nepoznavanje samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo delitev sredstev za osebne dohodke.

Dejstvo pa je tudi, da niso bile izrabiljene vse samoupravne poti, nejasnosti glede izplačila OD se niso reševale prek samoupravnih skupin oz. sindikalnih poverjenikov, ki naj odgovornim postavijo vprašanja, ki jih žulijo, temveč je bila izbrana druga pot. Seveda so strokovni delavci oz. vodstvo tozda dolžni na postavljena vprašanja dati tudi ustrezen odgovor, bodisi v pismeni ali ustni obliki v najkrajšem možnem času.

Tudi v Novoteksu smo se vključili v javno razpravo o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu. Družbenopolitične organizacije so na osnutek zakona podale naslednje

PRIPOMBE:

1. V prvi vrsti je potrebno najprej spremeniti ustavo, šele nato zakon o združenem delu ali pa bi morala biti kratka sprememba ustave in ZZD, saj se bo drugače dogodilo, da bomo po drugi fazi sprememb zakona o združenem delu, ki se bo opravila po spremembi ustave, morali zopet spreminjati ustavo.
2. Zakon o združenem delu bi moral biti bistveno krajši in tudi bolj razumljiv, napisan v jeziku delavskega razreda. Pri posameznih področjih se preveč spušča v podrobnosti, kar ljudi samo bega. Življenje je danes v takšni situaciji, ki zahteva, da se zadeve urejuje načelno. Načela pa morajo biti taka, da se lahko opredeli v posameznih situacijah.
3. Na eni strani zakon zahteva s strani OZD določene obvez-

nosti, po drugi strani pa le-te nimajo pravico odločati o dohodku. V primeru, da določenih zadev oz. predlogov nismo pripravljali financirati, temu sledi odlok, ki pa je obvezen.

4. Obvezen razpis in objava prostih del in nalog v dnevnem časopisju pomeni le večjo birokracijo, pa tudi večje stroške za organizacije združenega dela, zato ga ne podpiramo.
5. V primeru razpisanih del in nalog, kjer je alternativa pri zahtevani izobrazbi, ni pravilno, da mora delovna organizacija sprejeti v delovno razmerje delavca, ki ima višjo izobrazbo. Ni nujno, da je delavec z višjo izobrazbo tudi sposobnejši od delavca, ki ima nižjo izobrazbo. V tem primeru je potrebno delovni organizaciji pustiti odprte roke. Ni pravilno, da se mora obvezno zaposliti delavca, ki se je javil na oglas in ki izpolnjuje pogoje ter da se mora obvezno vsako leto zaposliti določeno število pripravnikov, saj po eni strani poudarjamo, da delavec prosto izbira zaposlitev in se

Takšnim in podobnim primerom pa bi se dalo izogniti s pravočasno obrazložitvijo oziroma informacijo, ki mora biti podana v takšni obliki, da je razumljiva vsem delavcem. To velja konkretno tudi za ta primer, saj je bila vrednost točke za januar 1987 v primerjavi z decembrom 1986 res večja za 15%. Ker pa je bila dosežena produktivnost nižja kot v decembru, to ni pomenilo tudi 15% povečanja OD.

Ker se v naši delovni organizaciji pripravlja predlog spremembe sistema obračunavanja osebnih dohodkov, in sicer spremembe pri obračunavanju vrednosti točke in sprememba pri obračunavanju delovne uspešnosti, velja že v javni razpravi upoštevati sklep delavskega sveta tozda Predilnica Metlika, da je potrebno seznaniti delavce jasno z vsemi pokazatelji, ki vplivajo na višino osebnih dohodkov oziroma nasploh s celotnim sistemom nagrajevanja. Zato pričakujem odgovor nosilcev javne razprave, kako bodo ukrepali v smeri, da se ne bodo kasneje ponavljali podobni primeri.

Javna razprava naj ne bo vodena, kot je bila vodena v naši DO v primeru sprememb zakona o združenem delu, kjer je sindikat v veliki meri odpovedal in so morale v glavnem razpravo organizirati strokovne službe, in je bila zgolj v ožjem krogu, pa tudi ne tako, kot se v večini primerov vodijo javne razprave, kakor je že bilo opisano v uvodu. Vodena naj bo v taki smeri, da bodo vsi delavci pravilno in objektivno seznanjeni s pokazatelji, ki vplivajo na višino OD. Zato pa nosijo odgovornost tako strokovne službe in sindikat pa tudi vodilni delavci. Pričakujem njihov odgovor.

ZVONE PRESKAR

Mednarodna šola poslovanja

JUGOTEXTIL IMPEX je letos že drugič organiziral za svoje članice—podpisnice samouprav-

nega sporazuma mednarodno šolo poslovanja, namenjeno strokovnemu izpopolnjevanju za

opravljanje odgovornejših del in nalog v zunanji trgovini.

Šola se je odvijala v dveh terminih. Prvi je bil od 16. do 27. 3. 87 v Portorožu, drugi pa na Brdu pri Kranju od 13. do 24. 4. 87.

Šola je bila zelo dobro organizirana, o čemer ne nazadnje pričča tudi podatek, da so bili predavatelji vrhunski slovenski in jugoslovanski strokovnjaki ekonomske teorije in prakse.

Največji poudarek je bil na splošni ekonomski problematiki in ekonomski situaciji v svetu, vključevanju Jugoslavije v svetovne ekonomske odnose, še posebej v krizni ekonomski situaciji, ki vlada trenutno v Jugoslaviji, razvoju tekstila v svetu in Jugoslaviji in njegovem položaju na svetovnem tržiču.

Predavanja so bila zelo zanimiva in poučna, saj so podala širši pogled na mednarodno gospodarsko situacijo in konkretne gospodarske težave pri nas.

Organizirani sta bili tudi okrogli mizi. Prva je bila namenjena našemu deviznemu sistemu z njegovo celotno učinkovitostjo oz. neučinkovitostjo. Pogovor je vodil tov. Arhar, viceguverner NB Slovenije. Druga okrogla miza je bila namenjena stanju jugoslovanskega tekstila v svetu. Vodil jo je Nebojša Krnjajič, predsednik tekstilnega združenja pri Gospodarski zbornici Jugoslavije. Ob tej priložnosti nam je Krnjajič podrobneje obrazložil skupni program razvoja proizvodnje substitucije uvoza in povečanje izvoza tekstilne in oblačilne industrije Jugoslavije v obdobju od 1990 do 1995. V ta program naj bi se vključile vse progresivne jugoslovanske tekstilne organizacije s svojimi lastnimi razvojnimi programi. To je prvi poizkus skupnega nastopa jugoslovanske tekstilne industrije pri reševanju kompleksnega sklopa tekstilne problematike pri nas.

Na koncu naj poudarimo, da je šola lepo uspela. Udeležba je bila iz vse Jugoslavije, saj ima Jugotextil podpisan sporazum s skoraj vsemi jugoslovanskimi vodilnimi tekstilnimi proizvajalci.

Ob zaključku šole smo vsi udeleženci prejeli spričevala, za kar pa smo morali delati seminarske naloge.

Udeleženca:
Milena Kramar-Žnidar
Gorazd Polovič

Mladinske delovne akcije

V letošnji brigadirski sezoni bodo iz Novega mesta odpotovale naslednje 3 brigade:

1. SKOPJE (zvezna akcija): 2. 8. — 29. 8. 1987 (MDB Katja Rupena — SR Makedonija)
2. KOBANSKO (republiška akcija): 19. 7. — 8. 8. 1987 (regijska MDB Jože Slak-Silvo — občina Radlje)
3. GORIČKO (zvezna akcija): 26. 7. — 22. 8. 1987 (samo 14 dni) (PDB Janez Mrak — občina Murska Sobota)

Ker bo evidentiranje potekalo še v maju in juniju, vas pozivamo, da se prijavite na eno izmed omenjenih akcij in s tem zastopate OK ZSMS in novomeško občino.

Prijavite se na: OK ZSMS Novo mesto, Kettejev drevored 3. Telefon: 21-536.
Brigadirski Z-D-R-A-V-O!

Center za MPD pri predsedstvu OK ZSMS Novo mesto

Izid natečaja »Kreirajte teens z nami«

Novoteks je že drugič zapored izvedel akcijo »Kreirajte TEENS z nami«. Akcija je izredno uspela že lani in tudi letos so bili k sodelovanju vabljeni vsi, ki imajo veselje do kreiranja in se s tem poklicno ne ukvarjajo. Do 1. 3. 1987 se je odzvalo 77 avtorjev z več kot 600 predlogi. Skice so poslali predvsem mladi, večina predlogov pa predstavlja športne modele oziroma oblačila za prosti čas in jogging.

Novoteksova komisija se je odločila, da podeli naslednje nagrade:

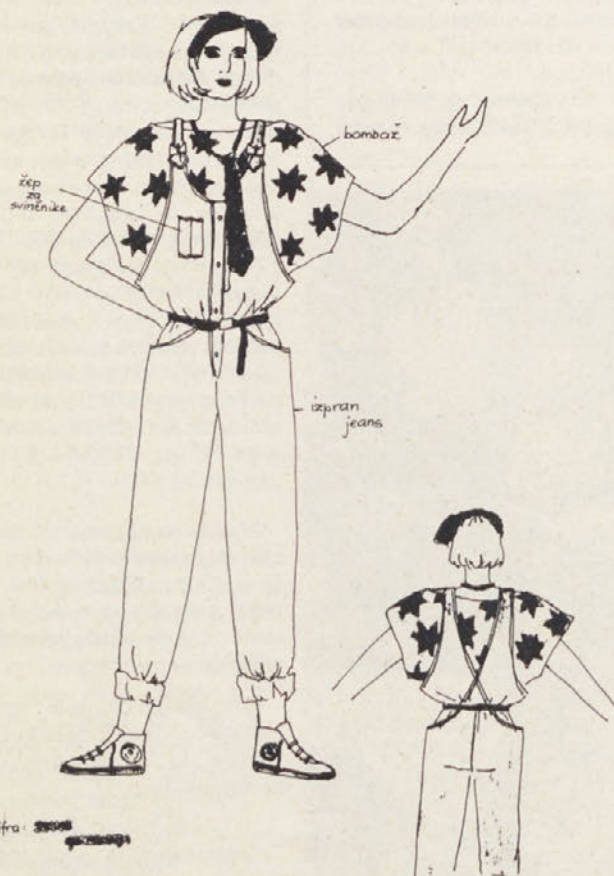
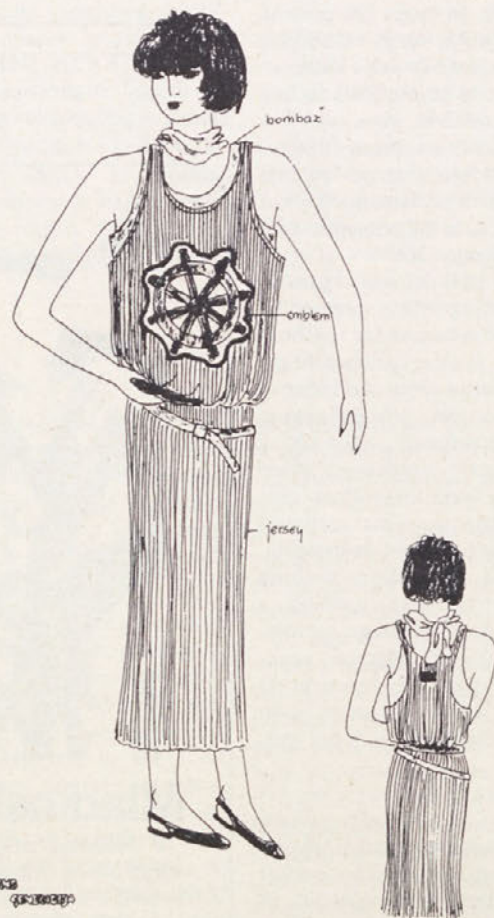
1. Diana Šercer (50.000 din)
2. Milena Jelenc (30.000 din)
3. Lucija Zrin (30.000 din)
4. Marijana Malanović (20.000 din)
5. Blanka Sajnikar (20.000 din)

in 10 nagrad v obliki izdelkov TEENS v vrednosti 15.000 din

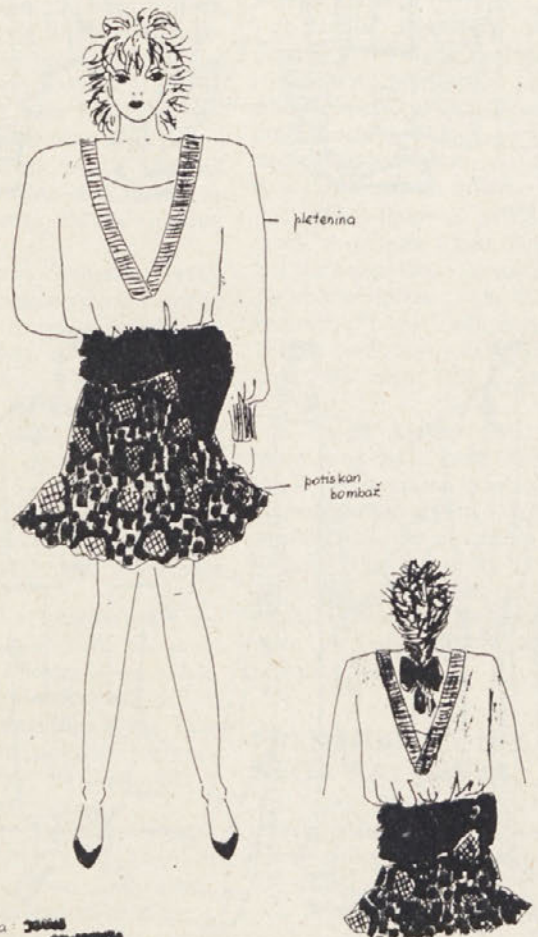
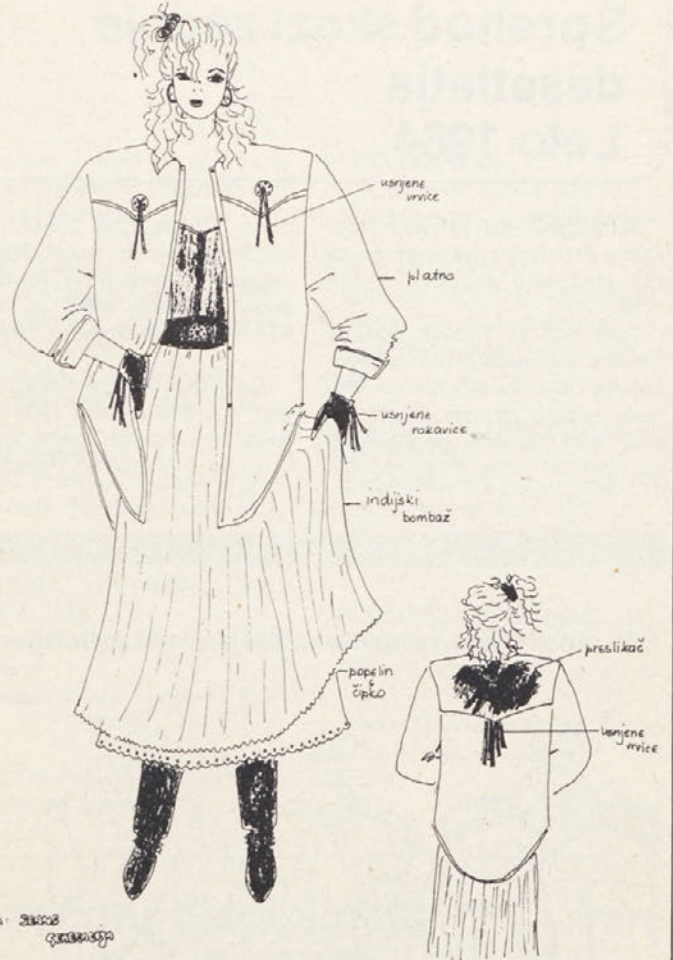
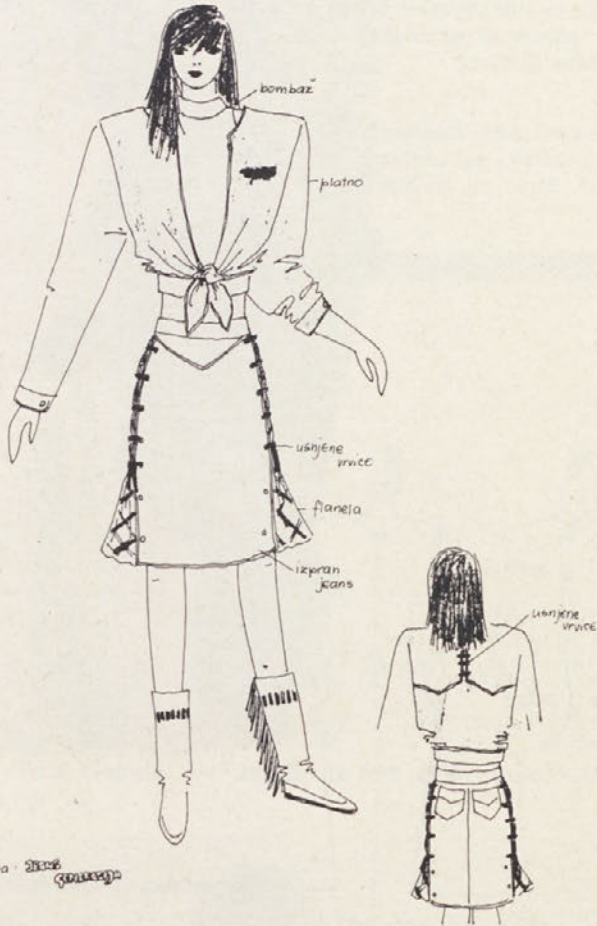
6. Alenka Hrastar
7. Alenka Stopar
8. Alenka Vuk
9. Zdenka Pervanja-Podobnik
10. Petra Jaklič
11. Alenka Verbole
12. Barbara Dacar
13. Kubelj Betka
14. Slovenc Maja
15. Natalija Križaj

Vsem nagrajencem čestitamo in pričakujemo, da bodo še naprej sodelovali z nami, ostalim pa želimo več sreče prihodnjič!

KSENIJA SKULJ

**Nekaj modelov
prvonaagrajene
avtorice**

NOVOTEKS
TEENS®
NOVOTEKS

MODA

Sprehod skozi zadnje desetletje

Leto 1984

Nadaljujmo naš sprehod skozi zadnje desetletje in se ustavimo na naši predzadnji postaji — v letu 1984.

Tega leta je Francija postala svetovni nogometni prvak, za predsednika ZDA so znova izvolili Reagana, oskarja za najboljši film je prejel film *Amadeus*, na glasbenih lestvicah so prva mesta zavzeli

Duran Duran, Paul Young, Sha-kin' Stevens in še vedno Michael Jackson. Izveden je bil atentat na Indiro Gandhi, umrl je znani francoski režiser Francois Truffaut.

Kaj je bilo novega v modi? Najprej je treba omeniti vpliv filma *Amadeus* na modne smernice. Film o Mozartu je prinesel v modo čar

tedanjega časa: satenaste bluze z naborki in s čipkami, redingot suknjiče, žakardne vzorce, ki so predstavljali nekdanje tapiserije, čipkaste rokavice in nogavice. Sicer pa so v ženski modi prevladovala oblačila, ki so spominjala na moško modo: suknjiči s podloženi rameni, ravne hlače z gubicami, udobni ravni plašči. Ta oblačila so bila včasih zelo preprosta, včasih »začinjena« z vojaškimi detajli, kar je bil vpliv afganistanske vojaške uniforme, včasih pa pod vplivom skandinavskih dežel ali daljne Kitajske.

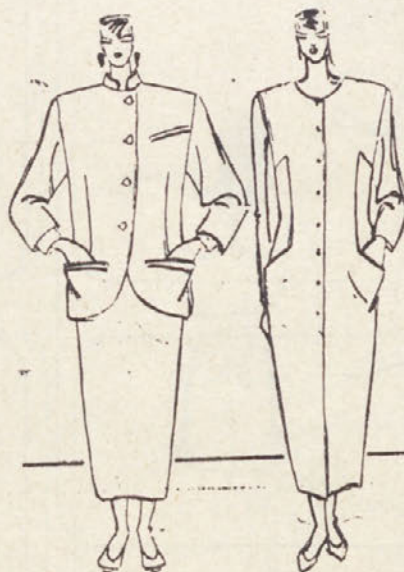
Zelo popularni vzorci so bili ribja kost, kašmir, najrazličnejši karo vzorci, barve pa so bile vzete s

palette tonov drevja in kitajskih akvarelov.

Jeseni se je nosilo kostime iz mehke rustikalne tkanine; krila so bila ravno krojena, suknjiči pa so bili včasih že kar »preveliki«, ovratniki so bili veliki, ramena podložena, rokavi poglobljeni. Poletje je zopet prineslo na plan mornarsko modo in pa veliko bele barve.

Ksenija Skulj

Vpliv afganistanske vojaške noše, Kitajske in Skandinavije

Dva modna utrinka iz leta 1984

KADROVSKE NOVICE

Jean — Paul Gaultier — oblačilo iz treh delov, karo v treh različnih barvah

Thierry Mugler — Zelo ležern ženski kostim z vzorcem ribje kosti

V mesecu maju so se v naši delovni organizaciji zaposlili naslednji novi delavci:

TOZD Tkanina

DE predilnica: Gazvoda Jože
DE priprava: Zupančič Kristjan, Trupina Kata
DE tkalnica: Piljič Janja
DE pletilnica: Arnšek Mitja

TOZD Trgovina:

Prod. Prnjavor: Milanovič Mir, Hajek Elizabeta, Ančič Dragana

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB:

Kadrovsko splošni sektor: Kobe Drago
Prodajni sektor: Vuličević Pavle

V istem času so našo delovno organizacijo zapustili:

TOZD TKANINA:

DE tkalnica: Golob Mirica
DE priprava: Dragoljič Jelena

TOZD TRGOVINA:

Milenovič Slavica, Mladenovič Slobodan — prod. Aleksinac
Turkovič Fadila — prod. Sarajevo

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB:

Srebrnjak Andreja — finančno računovodski sektor
Novak Zdenko — prodajni sektor

UPOKOJILI SO SE NAŠI DELAVCI:

Udovč Marija — prodajni sektor
Štepec Ivanka, Hočevar Rozalija, Lokovšek Frančiška — DE tkalnica

KOLENC VIDA

Izrečeni disciplinski ukrepi aprila 1987

JAVNI OPOMIN

1. Alojzu Matku (1960), delavcu na sušenju v apreturi tozda Tkanina, ker je samovoljno zamenjal izmeno ter predčasno zapuščal delovno mesto. Delavec je dolžan na podlagi 2. točke 143. člena pravilnika o obveznostih in odgovornostih delavcev tozda Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer 3% neto OD v mesecu kršitve.

2. Miroslavi Šmajdek (1948), delavki v oplemenitilnici tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostala z dela in ker je vinjena prišla na delo.

3. Jožetu Juršiču (1965), delavcu v tkalnici tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela. Delavec je dolžan na podlagi 1. tč. 143. člena pravilnika tozda Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

4. Francu Mlakarju (1957), delavcu v tkalnici tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela. Delavec je dolžan na podlagi 1. tč. 143. člena pravilnika tozda Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

5. Francu Kuplenku (1946), delavcu v tkalnici tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela. Delavec je dolžan na podlagi 1. točke 143. člena pravilnika tozda

Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

6. Jožetu Dumešiču (1938), delavcu IVS v tozdu Tkanina, ker je večkrat predčasno zapustil delovno mesto in DO. Delavec je dolžan tozdu Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

7. Mihi Bukovcu (1963), delavcu v tkalnici tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela. Delavec je dolžan tozdu Tkanina na podlagi 1. točke 143. člena pravilnika pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

8. Asimu Klapiju (1961), delavcu v apreturi tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela ter samovoljno in brez dovolilnice zapustil delovno mesto in DO. Delavec je dolžan tozdu Tkanina na podlagi 1. točke 143. člena pravilnika pavšalno odškodnino, in sicer 5% neto OD v mesecu kršitve.

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA

1. Verici Nedeljkovič (1964), delavki v tkalnici tozda Tkanina, ker ne prihaja na delo niti svoje odsotnosti ne opraviči.

2. Miranu Jarcu (1964), delavcu tkalnice tozda Tkanina, ker je

(Nad. na 10. str.)

(Nad. z 9. str.) neopravičeno izostal z dela. Ukrep je izrečen pogojno za dobo 6 mesecev. Delavec je dolžan na podlagi 1. točke 143. člena pravilnika tozdu Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer za vsak neopravičeni izostanek z dela 5% neto OD v mesecu kršitve.

3. Jeleni Dragoljić (1962), delavki tkalnice tozda Tkanina, ker ne prihaja na delo niti svoje odsotnosti ne opraviči.

4. Dušanu Modrinjahu (1966), delavcu tkalnice tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostal z dela. Ukrep je izrečen pogojno za dobo 3 mesecev. Delavec je dolžan tozdu Tkanina povrniti pavšalno odškodnino, in sicer za vsak neopravičeni izostanek z dela 5% neto OD v mesecu kršitve.

5. Jožici Vintar (1969), delavki predilnice tozda Tkanina, ker je neopravičeno izostala z dela.

Marija Hodžič, iur.

Študijsko srečanje novinarjev in organizatorjev obveščanja na Otočcu

Konec maja je bilo na Otočcu že tradicionalno študijsko srečanje ljudi, ki se v delovnih organizacijah ukvarjajo z informiranjem. Tokratni organizator je bil dolenj-

ski aktiv sekcije novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu.

Glavna tema študijskega srečanja je bila mesto in vloga informa-

cijske ali nje podobne službe v združenem delu ter predlog razvida del in nalog delavcev, ki se ukvarjajo z informiranjem oziroma obveščanjem v organizacijah združenega dela. Ena izmed pomembnih tem je bila tudi visokošolski študij novinarjev in organizatorjev obveščanja ob delu ter njihovo nadaljnje funkcionalno usposabljanje. Ugotovljeno je bilo, da v večini delovnih organizacij informiranje še nima takšne vloge, kot bi jo glede na svoj pomen moralo imeti. Še posebej je to razvidno iz primerov tako imenovanih »prekinitvev dela«, za katerih razlog največkrat navedejo neobveščenost delavcev. Glede na to je bila podana pripomba, da bi se moral v vsaki večji delovni organizaciji vsaj en delavec profesionalno ukvarjati z informiranjem, seveda za to strokovno usposobljen. Podatki namreč kažejo, da večina profesionalnih organizatorjev obveščanja ali novinarjev nima zahtevane izobrazbe, ta pa je po predlogu, ki je bil podan na Otočcu, visokošolska, t.j. VII. stopnja strokove izobrazbe (zaželjeno dipl. novinar). Zaradi tega je bila tudi glavna tema zadnjega dne izobraževanja ob delu oziroma nadaljnje funkcionalno usposabljanje novinarjev v združenem delu. Predstavljen je bil predlog visokošolskega študija novinarstva ob delu, ki bo potekalo v sodelovanju s Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo iz Ljubljane. K predlogu je bilo danih tudi nekaj pripomb, s katerimi je potrebno predlog dopolniti, da bo možen začetek študija že jeseni.

Poleg teh glavnih dejavnosti je bila med srečanjem tudi redna letna konferenca aktivov novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu, na kateri so podali poročila aktivov o delu v preteklem obdobju, se dogovorili o nalogah v letih 1987—88 in rešili nekatere kadrovske zadeve.

Na slavnostni prireditvi so podelili Voljčeve nagrade in priznanja za dosežke na področju obveščanja. Za svoje dolgoletno delo na področju obveščanja je eno izmed spominskih Voljčevih priznanj prejel tudi Danilo Kovačič, dolgoletni glavni in odgovorni urednik našega glasila.

Seveda je bilo potrebno poleg strokovnih tem krepiti tudi družbene vezi med udeleženci srečanja. Zelo veliko zanimanja je vzbudil izlet v kartuzijo Pleterje, za katerega se je odločila večina udeležencev. Ostali so si ogledali novomeške znamenitosti, predvsem pa so izkoristili priložnost za obisk nekaterih industrijskih prodajal. Kar precejšnjo pozornost je vzbudila tudi večerna modna revija delovnih organizacij Beti, Jutranjke, Laboda, Lisce in Novoteksa, ki jo je zelo duhovito, kot zna, povezoval Toni Gašperič. Izmed naših modelov smo predstavili jogging program, tkanine in črnokamenopran jeans.

Na koncu lahko rečemo, da je srečanje izpolnilo pričakovanja večine udeležencev tako po strokovni plati kot glede družbenih stikov, zato lahko pričakujemo naslednje leto še večjo udeležbo.

Zvone Preskar

DANILO KOVAČIČ — VOLJČEV NAGRAJENEC

in bil aktiven v mnogih družbenopolitičnih organizacijah.

Še posebej nepozaben je njegov prispevek na področju informiranja. Vrsto let je bil zelo uspešen glavni in odgovorni urednik Novoteksovega glasila. V času njegovega uredništva so bili vsi člani kolektiva tekoče in stvarno obveščeni o vseh dogodkih v delovni organizaciji. Danilo Kovačič je postavil temelje stvarnega in razsodnega informiranja delavcev, ki je v delovnih organizacijah še kako pomembno. S svojimi bogatimi izkušnjami na področju obveščanja je pomagal pri ustanavljanju in delovanju glasil v drugih organizacijah združenega dela na Dolenjskem. Bil je tudi eden najaktivnejših članov dolenjskega aktiva novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu.

(Iz obrazložitve za podelitev priznanja)

Tov. Kovačiču iskreno čestitamo, saj je tudi nam, ki nadaljujemo njegovo delo, veliko pomagal, da informiranje v delovni organizaciji Novoteks poteka na takšni ravni, da so delavci tekoče obveščeni o najpomembnejših dogodkih v delovni organizaciji.

Uredništvo

Kot je bilo že omenjeno v poročilu s študijskega srečanja na Otočcu, je eno izmed spominskih Voljčevih priznanj začetnikom organiziranega obveščanja delavcev v delovnih organizacijah pri nas prejel Danilo Kovačič, ki je vrsto let delal na področju obveščanja v naši delovni organizaciji.

Danilo Kovačič se je rodil 1921. leta v Mariboru. Že kot priznan strokovnjak se je 1956. leta zaposlil v Novoteksu. Tovarna je tiste čase nujno potrebovala strokovni kader in Danilo Kovačič je bil med prvimi tekstilnimi tehnikami, ki so s svojimi bogatimi izkušnjami pripomogli k razvoju in uveljavitvi Novoteksa. Zelo uspešno je opravljal različne pomembne delovne dolžnosti

V KROŽNI-KU JUHE

Za spremembo lahko pripravimo tole okusno zakuho za juho:

Potrebujemo 2 žlici nastrgane parmezana, 2 dl mleka, 4 žlice pšeničnega zdroba, 1 jajce, 1 rumenjak, ščepec muškatanega oreška, žličko masla, ščepec soli.

Mleko zavremo, nato dodamo sol, maslo, in muškati oreh. V vrelo mleko postopoma stresemo pšenični zdrob in stalno mešamo, da se zmes ne prime posode. Ko se zgosti in postane gladka, jo delno ohladimo. Dodamo stepeno jajce, rumenjak in parmezan. Dobro zmešamo in z malo žličko (poprej smo jo segreti v vroči juhi) zajemamo cmokce in jih zakuhamo v juho. Ko so skuhani, priljavajo na vrh.

SOLATA VSAK DAN!

Če hočemo biti v tem utrudljivosti polnem spomladanskem času sveži, zdravi in razpoloženi, pojemo vsak dan krožnik solate. Zlasti radič in motovilec sta priporočljiva, saj vsebujeta veliko železa, kalija, kalcija in magnezija. Pomembno je tudi, s kakšno marinado solato prelijemo — v njej naj ne bi nikdar manjkalo dobro rastlinsko olje. Tudi sojina omaka je za solatne prelive zelo primerna, zdrava je, poleg tega pa da nevsakdanji, prijeten okus.

Pripravimo vsak dan drugo solato — tako bomo v tednu dni poskrbeli, da bo organizem dobil vse potrebne snovi: kalij, ki pospešuje izločanje vode iz telesa, kalcij, ki krepi kosti, magnezij, ki koristi mišičju in železo, ki je pomembno za tvorbo rdečih krvničk.

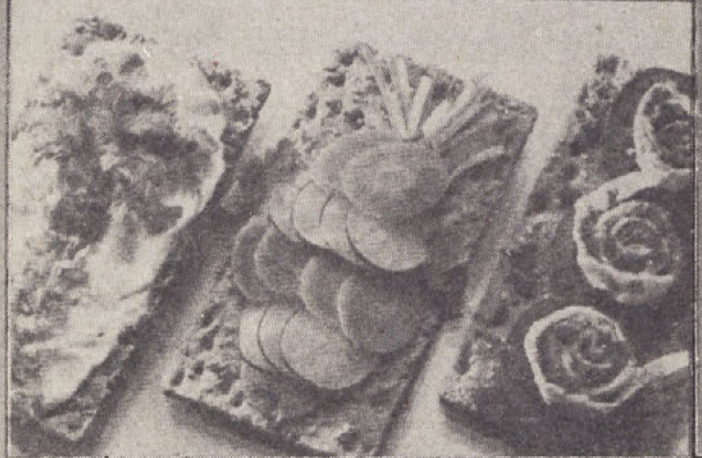

KRUHKI Z OKUSOM POMLADI

Obloženi kruhki nas velikokrat rešijo iz zadržge ob nepričakovanem obisku, z njimi pripravimo hitro malico ali večerjo. Če kruh zamenjamo s krekerji in jih obložimo s svežo zelenjavo in spomladanskimi zelišči, bomo ob takšni dieti tudi hujšali — in to ob slastnih zelogajčkih.

Tule je nekaj predlogov za vitaminske spomladanske sendviče:

SENDVIČ S KUMARO: Kos črnega kruha premažemo z 10 g masla ali margarine. Na maslo damo nerazrezan drobnjak. Kruhček potresemo s sesekljanim peteršiljem in obložimo s kolesci tanko olupljene sveže kumarice ali s kolesci kisle kumarice. Solimo in popramo.

SENDVIČ Z REDKVICAMI: Kos črnega kruha premažemo z 10 g masla ali margarine. Na kruh položimo nerazrezan drobnjak, nanj pa na obročke zrezane redkvice. Rahlo osolimo.

SENDVIČ Z JAJCEM: Kos črnega ali rženega kruha potresemo z drobno zrezanim drobnjakom. V skodelnici stepemo jajce, 2 žlici mleka, ščepec soli in sesekljan peteršilj. Na žlici maščobe spečemo umešano jajce, obložimo z njim kruh in takoj ponudimo.

SENDVIČ S SKUTO: Kos črnega kruha premažemo z 10 g surovega masla ali margarine. Ma-

slo ali margarino prej zacimimo s soljo, limoninim sokom in sesekljanim peteršiljem. Čez maslo namažemo še 50 g skute ali pa obložimo kruhek s tanko narezanim sirom.

Kruhke lahko obložimo še z mnogimi drugimi živili in zelišči. Čez skuto na primer lahko potresemo še koruzne kosmiče (corn flakes) in okrasimo kruhek z vejico peteršilja, redkvicam lahko dodamo na zelo tanka kolesca zrezan korenček, okusen sendvič pripravimo, če kos kruha obložimo z rezinami paradižnika, vsako rezino pa okrasimo z rezanci tanke omelete in potresemo s peteršiljem. Tudi tunina iz konzerve je primerna za oblaganje.

OMAKA DRUGAČE

Mastne in s prezganjem narejene omake škodijo zdravju in počutju. Poskusimo omako pripraviti drugače: meso spečemo kot običajno, potem pa dodamo soku in masti drobno zrezan sopek očiščene jusne zelenjave in drobno sesekljano čebulo. Pocaši dusimo, da se zelenjava zmehča in deloma razpusti, nato jo pretlačimo in z omako prelijemo pečenko. Ta omaka se poda tudi k rizu ali testenam.

KORISTNI BEZEG

Bezeg štejejo med najstarejše zdravilne rastline. V ta namen nabiramo vse dele, mlade liste, zrele plodove, najpogosteje pa cvetove (te lahko tudi pomočimo v redko ometno testo in ocvremo in imamo okusen prigrizek). Bezgove cvetove nabiramo samo v suhem in sončnem vremenu, sušimo pa jih na soncu ali senčnem zračnem prostoru. Če cvetov ne nabiramo ali sušimo pravilno, porjavijo in postanejo in niso več uporabni.

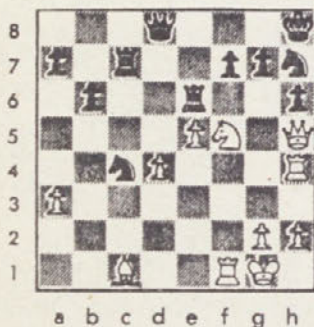
V bezgovem cvetju so eterična olja, sladkor, smola, različne kisline in saponini, to so snovi, ki povzročajo znojenje, zato je pitje čaja iz bezgovih cvetov priporočljivo pri hudem kašlju, bronhitisu, gripi, revmatskih obolenjih in astmi.

Zrele bezgove jagode vsebujejo poleg že omenjenih snovi tudi precej vitaminov. Svežih ne uživamo, ker lahko to povzroči slabost in drisko. Prekuhane in pripravljene kot sok, marmelada ali vino pa so zdravilne. Marmelada iz bezgovih cvetov ugodno vpliva na prebavni trakt in ureja prebavo. Ker deluje rahlo odvajalno, je primerna za bolnike in otroke. Bezgovo vino ureja prebavo, spodbuja tek in preprečuje motnje v krvnem obtoku.

Žrtve figur za rokadni napad

Za razbijanje obrambnega kmečkega obroča okoli kralja, ki je rokiral, večkrat uporabimo žrtev. To temo bi lahko razdelili na tri dele:

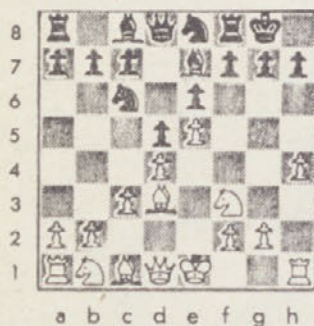
- Žrtev na polju g7 (g2).
- Žrtev na polju h7 (h2).
- Žrtev na polju f7 (f2).
- Žrtev na polju g7 (g2):

Vsa moč belega je usmerjena v napad na nasprotnega kralja. Črni pa je v obrambo pritegnil skoraj vso svojo vojsko. Najslabša točka v poziciji črnega je polje g7, saj ga brani samo kralj. Beli bo zato žrtvoval skakača, da bo odprl liniji g in h.

- Sg7!: Kg7.; 2. Lh6:+ Kg8, Na 2... Kh8 bi sledilo 3. Lg7+ Kg7.; 4. Dh7:+ Kf8, 5. Dh8+ Ke7, 6. Tf7:+ itd.
- Tg4+ Tg6, 4. e6!
Tiha poteza, ki pa je razrušila pozicijo črnega.
- 4... Sd6, 5.ef7:+ Tf7.; 6.Tg6:+Kh8, 7. Tf7: Sf7.; 8. Lg7+ in črni se je vdal.

- Žrtev figure na polju h7 (h2)

Res klasična, več stoletij stara pozicija, ki jo navaja že rokopis iz 17. stoletja.

- Lh7:+ Kh7.; 2. Sg5+ Kg8, 3. Dh5 Lg5.; 4. hg5: f5, 5. g6 in mat je neubranljiv.
- Ali pa 2...Lg5.; 3. hg5:+ Kg6, 4. Dh5+ Kf5, 5. g6+ s skorajšnjim matom.

Glavne vloge v tej kombinaciji imajo: lovec, točka na h7, kraljica na d1 in skakač na f3. Značilen za črnega pa je neoslabljen položaj okoli njegovega kralja. Eden izmed pomembnih činiteljev, ki

zagotavlja uspeh žrtve, je kmet na e5. Ta je pregnal skakača s f6, kjer je ščitil polje h7. Če ne bi bilo lovca na e7, bi bila zmagovita pot belega veliko bolj preprosta, brez sodelovanja trdnjave in kmeta h.

- Žrtev figure na polju f7 (f2):

V otvoritvi, pred rokado, brani polje f7 (f2) samo kralj. Torej je to najbolj ranljiva točka v poziciji. Igralci se tega vse bolj zavedajo, zato je otvoritvenih katastrof v zvezi s tem vse manj. V srednji igri pa tudi že boljšim igralcem kdaj pa kdaj uide pozornost s tega polja, tako da »dovolijo« udar na to točko. Take kombinacije so raznovrstne.

Matulovoč : Tringov

- b3!

Beli je zato, da bi oživil svojega belopoljnega lovca, žrtvoval kmeta. Vprašanje pa je, če je črni ravnal prav, ko ga je vzel.

- 1...cb3.; 2. Lb3: Dc3.; 3. Tac1 Da5,

Drugi umiki s kraljico so slabši. Na primer 3...Db4, 4. Te7 Tab8, 5. ab5.; ab5.; 6. Ta7 itd.

4. ab5: Db5.; 5. Lc4 Db6, 6. Tab1 Da7, 7. Lf7:+ Kf7.; 8. Te7
- Črni zdaj ne more braniti vseh svojih slabo postavljenih figur na sedmi vrsti.

- 8...Tab8, 9. Lf6: Sf6.; 10.de5: Kg8.

Na 10...de5: beli zmagava z 11. Dc4+ in potem še 12. Se5: 11.ef6: Lf6.; 12. Dc4+ Kh8, 13. Df7 Tf8, 14. Teb7: in črni se je vdal.

Popravek iz 5. številke

V prispevku »Kaj je študija« drugi in tretji diagram zamenjana. Ksenija Skulj

NOVOTEKS

Novo mesto

Moj dom

Že od samega začetka življenja na Zemlji so si ljudje gradili prve domove, ki so bili nekakšna zaklonišča. Ščitila so jih pred slabim vremenom in tujimi napadalci. V njih so si ljudje ustvarjali družine in preživljali prosti čas.

Če primerjamo današnje domove z nekdanjimi, vidimo precejšnje razlike. Današnji so sodobnejši in modernejši. Številni aparati in tehnični pripomočki nam omogočajo, da se v njih dobro počutimo in sprostim. Dom je tudi zaščita pred zunanjim svetom. V njem lahko počneš kar hočeš. Tudi moj dom je takšen. Leži ob vznožju velikega hriba, posajenega s sadnim drev-

jem, ki spomladi prekrasno cveti in diši. Poleti in jeseni pa nam nudi obilo plodov. V njem najdem veliko razvedrila in zabave, ki mi jo nudijo tudi mlajši bratje. Dom je tudi najimenitnejše mesto za preživljanje raznih neprijetnih trenutkov. Zato ga moramo čuvati in negovati, saj ni le streha nad glavo, temveč nekaj lepega, kar se ne da zamenjati. Včasih, kadar zapustim bližino doma, ga močno pogrešam in čakam, kdaj se bom vrnil v njegovo toplo zavetišče.

Zvonko Petan
5.c osnovne šole
XII. SNOUB Bršljin
Novo mesto

Moj dom

O, moj dom! Zakaj mi je velik in lep pri srcu? Ne vem. Moj dom ima velika vrata, za katerimi je veranda ali predprostor. Tam je dvojje vrat; prva vodijo v spodnje prostore, druga pa v gornje, kjer živim jaz. Ko grem gor, moram iti po stopnicah mimo spalnice, kopalnice in dnevne sobe, da pridem v svojo sobo. Jaz jo imenujem »soba počitka«.

Ko pridem domov in ko odprem vrata, me moj dom dobrodušno sprejme. Zmeraj me preganja ena misel, kot da mi dom, ko vstopim,

hoče reči: »Dober dan!« Nato se najem in grem delat nalogo v »sobo počitka«. Ko pride domov mamica in odpre vrata, dom veselo zazveni. Spet smo vsi lepo skupaj in veseli.

V našem domu je najlepše ob nedeljah, ob sončnem zahodu. Takrat moj dom ves zažari.

Dom mi ne pomeni samo strehe nad glavo in štiri zidove, ampak tudi največje bogastvo, katerega ne bi za nič na svetu zamenjal.

Gregor Vovk
V.c razred
XII. SNOUB Bršljin

ZAHVALA

Nemi ob kruti resnici, da smo ostali sami, brez našega dobrega, skrbnega moža, očeta in sina

MARTINA KRAMARIČA

se iskreno zahvaljujem za venec in denarno pomoč zaposlenim v Novoteksovem tozid Predilnica v Metliki.

Hvala vsem, ki ste z nami kakor koli sočustvovali, nam izrekli sožalje in našega dragega pokojnega pospremili k njegovemu večnemu počitku.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaljujoči: žena Martina, sinovi Janez, Martin in Franci ter mama

ZAHVALA

Ob smrti drage sestre se iskreno zahvaljujem sodelavcem finančno-računovodskega sektorja za podarjeni venec in izrečeno sožalje.

Mira Terzin

ZAHVALA

Vsem, ki so nam omogočili rekreativno zdravljenje v zdravilišču Rogaška Slatina, se iskreno zahvaljujem.

Delavke priprave

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2200 izvodov.

Glavni in odgovorni urednik: Zvone Preskar. Izdajateljki svet: Miro Jovič (predsednik), Slavko Kavšek, Franc Brezovar, Jelica Spasovski, Jože Starešnič, Rudi Viasič, Jože Zorc, Mojca Jurišič, Marjan Podlogar, Ksenija Skulj in Zdenka Židanik. Uredništvo: Novoteks Novo mesto, Foersterjeva 10 — Časopisni stavek, filmi in prelom DIC Novo mesto, TOZD Grafika, tisk Tiskarna Novo mesto.